

Секція: фізична культура та спорт
Жуковський Євгеній Іванович
аспірант кафедри педагогіки
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ВПРОВАДЖЕННЯ АКСЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

В останні роки у педагогічних дослідженнях в освіті провідне місце займає аксіологічний підхід до навчання, який ставить у центр педагогічної діяльності цінності буття людини. Він властивий гуманістичній педагогіці, яка розглядає людину як найвищу цінність суспільства, бо аксіологічна спрямованість занять сприяє гуманним стосункам між вчителем і учнем, сприяє їхній творчій співпраці [1: 128].

У педагогічних дослідженнях аксіологічний підхід є одним із провідних, бо конструє педагогічні системи, процеси, явища з позиції людини як найвищої цінності.

Аксеологічно зорієнтована педагогічна освіта спрямовує розвиток особистості студента на розкриття його професійно-особистісного потенціалу. Адже відомо, що під час навчання у ВНЗ майбутні вчителі створюють власну систему особистісних і професійних цінностей [2: 162].

Поняття «цінність», «система цінностей» виникли давно, але тільки в другій половині XIX ст. були науково обґрунтовані. «Цінністю може бути як явище зовнішнього світу (предмет, явище, подія, вчинок), так і факт усвідомлення (ідеал, образ, наукова концепція). Цінністю є те, що має значення» [3: 14]. У зв'язку зі зміною ставлення суспільства до людської особистості людина стала розглядатись як цінність.

Поняття «аксеологія» увійшло в наукову літературу на початку ХХ ст. як категорія цінності. Тому аксіологічний підхід в освіті – це використання духовних цінностей, які є провідними у процесі підготовки майбутніх фахівців. Розуміння цих цінностей сприяє формуванню у них життєвої позиції, творчої індивідуальності.

Система цінностей може мати дві спрямованості:

1. система цінностей виражається у бажанні особистісного розвитку, мати освіту і кар'єрний ріст;
2. система цінностей виражається у виконанні свого професійного обов'язку в ставленні до своїх учнів, співробітників та суспільства.

Під час навчання здійснюється поетапний розвиток цінностей, які бувають особистими, суспільними, національними [4: 101-103].

Останнім часом зросла роль цінностей у педагогічній теорії та практиці. Поступово виокремилася спеціальна галузь педагогіки – педагогічна аксіологія, яка вивчає освітні цінності з позиції самооцінки людини. У педагогічній аксіології подано систему значень, норм, принципів, канонів, ідеалів, які з точки зору цінностей регулюють взаємодію в освітній галузі та формують систему цінностей у структурі особистості.

Освітні цінності – це сукупність гуманістичних переваг суспільства, які є головними орієнтирами для розвитку освіти в цілому, це система провідних соціальних цінностей, які засобами педагогічного процесу повинні бути переведені на рівень особистих цінностей кожного студента.

Одна із важливих властивостей освіти – здатність визначати, формувати, вдосконалювати індивідуальні цінності кожного майбутнього педагога [5: 92]. Так, на нашу думку, одним із важливих завдань педагогічного процесу є формування у майбутніх вчителів фізичної культури цінностей самореалізації, тобто вміння сформулювати у професійній діяльності таку особистість, яка могла б створювати власні цінності, приймати самостійні рішення та здійснювати правильний вибір у конкретній життєвій ситуації.

Спосіб життя – категорія ціннісна, бо людина прагне жити згідно своїх бажань і потреб. Потреби тісно пов'язані з цінностями.

Ціннісне ставлення, якщо його поглиблювати, воно може за сприятливих умов переходити у ціннісні орієнтації, які з часом можуть стати переконаннями [6: 95]. Саме школа є таким закладом, який допомагає учневі сформувані такі погляди на життя, де здоров'я б було найважливішою цінністю.

Навчання учнів самостійно займатися фізичними вправами не тільки сприяє виробленню у них ціннісного ставлення до свого здоров'я, а й розвиває самостійність.

Люди, які з дитинства володіють самостійністю, більш рішучі у різних життєвих ситуаціях, не очікують підказки, уміють відстояти свою точку зору, власну позицію.

Аксіологічна спрямованість занять дає можливість учням не тільки уміти самостійно виконувати обов'язкові елементи режиму кожного дня – ранкову гімнастику, фізкультпаузу, домашні завдання з фізичної культури, самостійні заняття по розвитку основних рухових якостей, а й після закінчення школи знати, чим можна займатись у вільний час, уміти це робити.

Тому учні повинні оволодіти у школі уміннями і навичками загальнорозвиваючих вправ, які входять у комплекси ранкової гімнастики, фізкультпауз, під час приготування уроків, навиків ходьби та бігу, з яких починається і ними закінчується будь-яке самостійне заняття та інш.

Ціннісна свідомість дає можливість школярам подолати несприятливі обставини у своєму житті, залучає їх до набуття навиків страхування товаришів, під час виконання фізичних вправ на уроках фізичної культури, самострахування, контролю і самоконтролю, організації умов для самостійних занять вибору необхідних вправ, їх планування, уміння аналізувати одержані результати.

Отже, використання аксіологічного підходу до навчання майбутніх вчителів фізичної культури організувати самостійну фізкультурно-оздоровчу діяльність школярів відіграє важливу роль у формуванні їх професійно-

особистісних цінностей, а саме: сприяє формуванню світогляду, культурного рівня у них, щоб бути прикладом і джерелом тих повчань, які вони хочуть сформувати у своїх учнів.

Література:

1. Хаустова О. В. Аксиологічний підхід як методологічна основа розвитку духовного потенціалу вчителя / О. В. Хаустова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі: Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 12. – С. 128 – 134.

2. Варенко Т. К. Аксиологічний підхід та доцільність його реалізації в сучасній системі вищої педагогічної освіти / Т. К. Варенко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі: Збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 11. – С. 162 – 164.

3. Казакина М. Г. Ценностные ориентации школьников и их формирование в коллективе: Учеб. пособие к спецкурсу / М. Г. Казакина. – Л.: Изд-во ЛГПИ – 1989, – 85 с.

4. Демінська Л. О. Аксиологічний підхід у педагогічному процесі / Л. О. Демінська // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2010. – №4. – С. 101-103.

5. Гришко Ю. А. Аксиологічний підхід до визначення категорії цінностей / Ю. А. Гришко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі: Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 15. – С. 92 – 97.

6. Кирьякова А. В. Теория ориентации личности в мире ценностей: Монография / А. В. Кирьякова. – Оренбург: Изд-во ИПК "Южный Урал", 1996 – 188 с.

e-mail: zhukov1272@mail.ru